

פרשת שלח – שבת קודש

(כז) וְאִם־נִפְשׁ אַחַת תַּחַטָּא בְּשִׁגְגָה וְהִקְרִיבָה עֹז בֵּית־שִׁנְתָּהּ לַחֲטָאתָ:

כז ואם אָנֶשׁ חָדָּשׁ יְחֹבֵב בְּשָׁלוֹ וַיִּקְרִיב עֹזָא בֵּית־שִׁנְתָּהּ, לַחֲטָתָא.

כח ויכפר על אָנֶשׁ דַּאֲשֵׁתְלִי בְּמִיחְבִּיָּה בְּשָׁלוֹ קָדָם יְיָ: לַכֹּפֶרָא עֲלוּהִי, וַיִּשְׁתַּבֵּיֵךְ לֵיהּ.

(כט) הָאֶזְרוּחַ בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרֵהֶנָּה בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לַעֲשֹׂה בְּשִׁגְגָה:

כט יִצְיִבְא בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלִגְיוּרִיא דִּיתְגִּירוֹן בִּינְיָהוֹן אִורִיתָא חֲדָא יְהִי לָכוֹן, לְדִיעֲבִיד בְּשָׁלוֹ.

(ל) וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה | בֵּיד רָמָה מִן־הָאֶזְרוּחַ וּמִן־הַזֶּה אֶת־יְהוָה הוּא מְגִדָּךְ וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוּהָ:

ל וְאָנֶשׁ דִּיעֲבִיד בְּרִישׁ גָּלִי, מִן יִצְיִבְא וּמִן גִּיוּרִיא קָדָם יְיָ, הוּא מְרַגִּיז; וַיִּשְׁתִּיצִי אָנֶשׁא הַהוּא, מִגּוֹ עַמִּיָּהּ.

רס"א בֵּיד רָמָה: בְּמִזִּיד. מְגִדָּךְ: מְחַרֵּף, כְּמוֹ: (יחזקאל ה) "וְהִיתָה חֲרָפָה וּגְדוּפָה" (ישעיה לו): "אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נְעָרֵי מֶלֶךְ־אֲשׁוּר". וְעוֹד דְּרָשׁוּ רַבּוּתֵינוּ: מִכָּאן לְמִבְרָךְ אֵת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּכֹרֶת (סנהדרין צ:)

(לא) כִּי דִבַּר־יְהוָה בְּזֶה וְאֶת־מִצְוֹתוֹ הִפָּר הַכֹּרֶת | תִּכְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא עֲוֹנָה בָּהּ:

לא אַרִי עַל פְּתִגְמָא דִּי בִסֵּר, וְיֵת פְּקוּדוּהִי אֲשֵׁנִי; אֲשִׁתִּיצָאָה יִשְׁתִּיצִי אָנֶשׁא הַהוּא, חוֹבִיָּה בִּיָּהּ.

רס"ב דִּבַּר־ה': אֶזְהַרְתָּ ע"א מִפִּי הַגְּבוּרָה וְהַשָּׂאָר מִפִּי מֹשֶׁה. עֲוֹנָה בָּהּ: בְּזִמְנָן שֶׁעֲוֹנָה בָּהּ, שְׁלֹא עָשָׂה תְּשׁוּבָה:

(לב) וַיְהִיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִקִּשְׁשׁ עֵצִים בַּיּוֹם הַשֵּׁבִת:

לב וְהָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בַּמִּדְבָּרָא; וְאֲשַׁכְּחוּ, גִּבּוֹר כַּד מְגַבִּיב אֲעִין בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא.

רס"ג וַיְהִיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ: (כריתות ז) בַּגִּנּוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר הַכְּתוּב, שְׁלֹא שָׁמְרוּ אֶלָּא שִׁבְתָּ רַאשׁוֹנָה, וּבְשִׁנְיָה בָּא זֶה וַחֲלָלָהּ:

(לג) וַיִּקְרִיבוּ אֹתוֹ הַמִּצְאִים אֹתוֹ מִקִּשְׁשׁ עֵצִים אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֵל כָּל־הָעֵדָה:

לג וַיִּקְרִיבוּ וַיִּתִּיבּוּ, דַּאֲשַׁכְּחוּ יִתִּיָּה כַּד מְגַבִּיב אֲעִין לְוֵת מֹשֶׁה, וְלְוֵת אַהֲרֹן, וְלְוֵת, כָּל כְּנִשְׁתָּא.

רס"ד הַמִּצְאִים אֹתוֹ מִקִּשְׁשׁ: (ספרי) שֶׁהִתְרוּ בּוֹ וְלֹא הִנִּיחַ מִלְּקוּשָׁשׁ, אִף שֶׁמִּצְאוּהוּ וְהִתְרוּ בּוֹ:

(לד) וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמֶר כִּי לֹא פָרַשׁ מִהֲיַעֲשֶׂה לוֹ:

לד וְאִסְרוּ יִתִּיָּה, בְּבֵית מִשְׁרָא: אַרִי לֹא אֲתַפְּרֹשׁ לְהוֹן, מָא דִּיעֲבִדוֹן לֵיהּ.

רס"ה כִּי לֹא פָרַשׁ מִהֲיַעֲשֶׂה לוֹ: (ספרי סנהדרין עח) לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּאִיזוֹ מִיתָה יָמוּת, אֲבָל יוֹדְעִים הָיוּ שֶׁהִמְחִיל שִׁבְתָּ בְּמִיתָהּ:

(לה) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוֹמָת הָאִישׁ רְגוֹם אֹתוֹ בְּאֲבָנִים כָּל־הָעֵדָה מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

לה לֵה וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֲתַקְטֹלָא יִתְקַטִּיל גְּבִירָא; רְגוּמוֹ יִתִּיָּה בְּאֲבָנִיא כָּל כְּנִשְׁתָּא, מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא.

רס"ו רְגוֹם: פֶּשֶׁן ט בְּלַעַז וְכֵן: "הַלֹּךְ" אֶלֶּנ"ט וְכֵן: "זְכוֹר" ו"שְׁמוֹר"

(לו) וַיִּצְיִאוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ בְּאֲבָנִים וַיָּמָת כְּאִשֶּׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

לו לֹא וְאִפִּיקוּ יִתִּיָּה כָּל כְּנִשְׁתָּא, לְמִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא, וְרַגְמוּ יִתִּיָּה בְּאֲבָנִיא, וּמִית: כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ, יֵת מֹשֶׁה.

וַיִּצְיִאוּ אֹתוֹ: מִכָּאן, שִׁבְתָּ הַסְּקִילָה חוּץ וְרַחוּק מִבֵּית דִּין (סנהדרין מב):

(לז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

לז וְאָמַר יְיָ, לְמֹשֶׁה לְמִימַר.

(לח) דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצֵת עַל־כְּנָפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנוּ עַל־צִיצֵת הַכִּנָּף פֶּתִיל תְּכֵלֶת:

לח מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְתִימַר לְהוֹן, וַיַּעֲבִדוֹן לְהוֹן כְּרִסְפָּדִין עַל כְּנָפֵי כְּסוּתֵהוֹן, לְדִרְיָהוֹן; וַיִּתְּנוּן עַל כְּרִסְפָּד כְּנָפָא, חוּטָא דְּתַכִּילָתָא.

רס"ט וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצֵת: עַל שֵׁם הַפִּתִּילִים הַתְּלוּיִים בָּהּ, כְּמוֹ (יחזקאל ח) "וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצֵת רֹאשִׁי". דִּבֶּר אַחֵר: צִיצֵת עַל שֵׁם "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ", כְּמוֹ (שיר ב) "מִצִּיץ מִן־הַחֲרָכִים". תְּכֵלֶת: (מנחות מב) צָבַע יָרֵק שֶׁל חִלְזוֹן:

(לט) וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

לט לֹא מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְתִימַר לְהוֹן, וַיַּעֲבִדוֹן לְהוֹן כְּרִסְפָּדִין עַל כְּנָפֵי כְּסוּתֵהוֹן, לְדִרְיָהוֹן; וַיִּתְּנוּן עַל כְּרִסְפָּד כְּנָפָא, חוּטָא דְּתַכִּילָתָא.

רס"י וְעֲשׂוּ לָהֶם צִיצֵת: עַל שֵׁם הַפִּתִּילִים הַתְּלוּיִים בָּהּ, כְּמוֹ (יחזקאל ח) "וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצֵת רֹאשִׁי". דִּבֶּר אַחֵר: צִיצֵת עַל שֵׁם "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ", כְּמוֹ (שיר ב) "מִצִּיץ מִן־הַחֲרָכִים". תְּכֵלֶת: (מנחות מב) צָבַע יָרֵק שֶׁל חִלְזוֹן:

(מ) לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:

מ בְּדִיל דְּתִדְּכֹרוּן, וְתַעֲבִדוּן יֵת כָּל פְּקוּדֵי; וְתִהְיוּן קְדִישִׁין, קָדָם אֱלֹהֵכוֹן.

(מא) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

מא אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵכוֹן, דַּאֲפִיקִית מִצְרַיִם, דְּמִצְרַיִם, לְמַהְיוּ לָכוֹן, לְאֱלֹהֵי: אָנָּא, יְיָ אֱלֹהֵכוֹן.

רס"ב אֲנִי ה': נֶאֱמַן לְשֵׁלֶם שְׂכָר. אֱלֹהֵיכֶם: נֶאֱמַן לְהַפְרַע. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם: עַל מְנַת כֵּן פְּדִיתִי אֶתְכֶם שֶׁתְּקַבְּלוּ עַלִיכֶם גְּזוּרֵתִי. אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: עוֹד לָמָּה נֶאֱמַר? כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ יִשְׂרָאֵל: מִפְּנֵי מָה אִמַּר הַמָּקוֹם? לֹא נַעֲשֶׂה וְנִטַּל שְׂכָר? אָנוּ לֹא עוֹשִׂים וְלֹא נוֹטְלִים שְׂכָר! " (שבת פח) עַל כְּרִתְכֶם אֲנִי מְלַכְכֶם". וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יחזקאל כ) "אִם־לֹא בִיד חֲזָקָה וְגוֹ' אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם". דִּבֶּר אַחֵר: לָמָּה נֶאֱמַר יִצִּיאֵת מִצְרַיִם? אֲנִי הוּא שֶׁהִבְחַנְתִּי בְּמִצְרַיִם בֵּין טָפָה שֶׁל בְּכוֹר לְשִׁאֲיָנָה שֶׁל בְּכוֹר, אֲנִי הוּא עֲתִיד לְהַבְחִין וּלְהַפְרַע מִן הַתּוֹלָה קִלָּא אֵילָן בְּבִגְדוֹ וְאוֹמֵר תְּכֵלֶת הוּא. (ב"מ ס"א) וּמִיסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן הָעֵתֶקֶתִי: לָמָּה נִסְמְכָה פְּרִשְׁתָּ מְקוּשָׁשׁ לְפָרֶשֶׁת עֲבוֹדַת אֱלִילִים? (חולין ה) לוֹמַר, שֶׁהִמְחִיל אֶת הַשִּׁבְתָּ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים, שְׂאָף הִיא שְׁקוּלָה כָּכֵל הַמִּצְוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּעֶזְרָא: (ע"פ נחמיה ט, יג-יד): "וְעַל הֶרֶם־סִינִי יִרְדֹּת וְתִתֵּן לְעַמֶּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְאֶת־שִׁבְתָּ קִדְשָׁךְ הוֹדַעְתָּ לָהֶם" וְאִף פְּרִשְׁתָּ צִיצִית, לְכַד נִסְמְכָה לְאֵלוֹ, לְפִי שְׂאָף הִיא שְׁקוּלָה כְּנִגְדֵּי כָּל הַמִּצְוֹת, שְׁנֹאמַר: "וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי".

(מב) לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:

מ בְּדִיל דְּתִדְּכֹרוּן, וְתַעֲבִדוּן יֵת כָּל פְּקוּדֵי; וְתִהְיוּן קְדִישִׁין, קָדָם אֱלֹהֵכוֹן.

(מג) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

מג אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵכוֹן, דַּאֲפִיקִית מִצְרַיִם, דְּמִצְרַיִם, לְמַהְיוּ לָכוֹן, לְאֱלֹהֵי: אָנָּא, יְיָ אֱלֹהֵכוֹן.

רס"ג אֲנִי ה': נֶאֱמַן לְשֵׁלֶם שְׂכָר. אֱלֹהֵיכֶם: נֶאֱמַן לְהַפְרַע. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם: עַל מְנַת כֵּן פְּדִיתִי אֶתְכֶם שֶׁתְּקַבְּלוּ עַלִיכֶם גְּזוּרֵתִי. אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: עוֹד לָמָּה נֶאֱמַר? כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ יִשְׂרָאֵל: מִפְּנֵי מָה אִמַּר הַמָּקוֹם? לֹא נַעֲשֶׂה וְנִטַּל שְׂכָר? אָנוּ לֹא עוֹשִׂים וְלֹא נוֹטְלִים שְׂכָר! " (שבת פח) עַל כְּרִתְכֶם אֲנִי מְלַכְכֶם". וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יחזקאל כ) "אִם־לֹא בִיד חֲזָקָה וְגוֹ' אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם". דִּבֶּר אַחֵר: לָמָּה נֶאֱמַר יִצִּיאֵת מִצְרַיִם? אֲנִי הוּא שֶׁהִבְחַנְתִּי בְּמִצְרַיִם בֵּין טָפָה שֶׁל בְּכוֹר לְשִׁאֲיָנָה שֶׁל בְּכוֹר, אֲנִי הוּא עֲתִיד לְהַבְחִין וּלְהַפְרַע מִן הַתּוֹלָה קִלָּא אֵילָן בְּבִגְדוֹ וְאוֹמֵר תְּכֵלֶת הוּא. (ב"מ ס"א) וּמִיסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן הָעֵתֶקֶתִי: לָמָּה נִסְמְכָה פְּרִשְׁתָּ מְקוּשָׁשׁ לְפָרֶשֶׁת עֲבוֹדַת אֱלִילִים? (חולין ה) לוֹמַר, שֶׁהִמְחִיל אֶת הַשִּׁבְתָּ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים, שְׂאָף הִיא שְׁקוּלָה כָּכֵל הַמִּצְוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּעֶזְרָא: (ע"פ נחמיה ט, יג-יד): "וְעַל הֶרֶם־סִינִי יִרְדֹּת וְתִתֵּן לְעַמֶּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְאֶת־שִׁבְתָּ קִדְשָׁךְ הוֹדַעְתָּ לָהֶם" וְאִף פְּרִשְׁתָּ צִיצִית, לְכַד נִסְמְכָה לְאֵלוֹ, לְפִי שְׂאָף הִיא שְׁקוּלָה כְּנִגְדֵּי כָּל הַמִּצְוֹת, שְׁנֹאמַר: "וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי".

(מד) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

מד אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵכוֹן, דַּאֲפִיקִית מִצְרַיִם, דְּמִצְרַיִם, לְמַהְיוּ לָכוֹן, לְאֱלֹהֵי: אָנָּא, יְיָ אֱלֹהֵכוֹן.